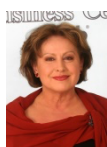

Warszawa, 20 stycznia 2022 r.

RAPORT: MAJĄTEK SKARBU PAŃSTWA

DR GRAŻYNA MAGDZIAK

minister ds. majątku Skarbu Państwa Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC

Ekspert z zakresu zagadnień prywatyzacyjnych, analizy finansowej przedsiębiorstw, rynku kapitałowego i restrukturyzacji. Doradca parlamentarny i doradca ekonomiczny wielu firm. Od 20 lat prezes jednej z najlepszych firm doradczych – BAA Polska. Stały członek Rady Dialogu Społecznego z ramienia przedsiębiorców. Jedna z założycielek BCC, członek Rady Organizatorów oraz Konwentu BCC.

☎ 22 562 33 43 ✉ grazyna.magdziak@bcc.org.pl

REKOMENDACJE DLA RZĄDU

1. Kluczowym problemem gospodarczym w roku 2022 (a także w latach następnych) będzie dla rządu transformacja sektora elektroenergetycznego, ponieważ wzrost cen energii jest jednym z głównych czynników decydujących o wzroście gospodarczym i napędzających inflację. Koszt transformacji tego obszaru oceniano kilkanaście miesięcy temu na 1,3 bln zł. Obecnie zaś wiadomo już że będzie to nawet dwukrotnie więcej. Zadanie to w całości spada na rząd, ponieważ firmy górnicze, elektrownie i spółki dystrybucyjne to w niemal w 100% duże podmioty państwowe lub z dominującym udziałem Skarbu Państwa. **Mimo iż konieczność zmierzenia się z problemem transformacji energetycznej jest od dawna wiadoma działania rządu są chaotyczne, doraźne i jak się wydaje nie do końca przemyślane.** Z jednej strony zahamowanie dynamicznego wzrostu indywidualnej fotowoltaiki, brak inwestycji w sieci dystrybucyjne oraz niedostateczne wsparcie dla budowy morskich farm wiatrowych ograniczają rozwój energii odnawialnej. Z drugiej zaś pojawiają się nagle pomysły na budowę sieci małych elektrowni atomowych w miejsce dotychczasowego projektu budowy 1 – 2 dużych elektrowni jądrowych. Z trzeciej strony nie jasne i zbyt powolne wdrażanie reformy organizacyjnej branży wydobywania węgla, niezrozumiałe decyzje o spowolnieniu zakupów krajowego węgla versus eksport węgla z Ukrainy, a na koniec brak ostatecznych porozumień płacowych z górnikiem, powodujący blokowanie przez nich dostaw węgla do elektrowni sprawiają, że obecna sytuacja w sektorze elektroenergetycznym stanowi poważne zagrożenie rozwoju polskiej gospodarki i w żaden sposób nie ułatwia transformacji energetycznej. **Zamiast konkretnych stabilnych rozwiązań, o które się od dawna zwracamy rząd przedstawia ogólnikowe hasła i powołuje zespoły kryzysowe do monitorowania zagrożeń i stanu sektora, które w części sam zresztą kreuje.** Ostatni taki zespół

powstał pod koniec roku ubiegłego, poprzedni zaś – o nieco tylko odmiennym charakterze - we wrześniu 2020 r.

Nawołujemy kolejny raz do sformułowania w końcu rzetelnego, stabilnego, bazującego na realnych założeniach, programu transformacji energetycznej, określenia źródeł i ram ryzyka tego programu, uzgodnienia go ze stroną społeczną i rozpisania zadań tego programu na podmioty działające w sektorze. Stan obecny w żaden sposób nie tworzy podstaw do realizacji programu transformacji, a tym bardziej nie daje szans budowania strategii rozwoju przez spółki funkcjonujące w branży energetycznej.

2. **Centralny Port Komunikacyjny jest największą inwestycją rządową planowaną na najbliższe 6 lat. W roku 2023 ma się rozpocząć budowa CPK, a początek otwarcia ruchu lotniczego planowany jest na rok 2027. Koszt realizacji tej inwestycji założono na 6,5 mld euro, choć jak wskazuje praktyka realizacji podobnych projektów zostanie on znacznie przekroczony.** Inwestycja ta od początku budziła wątpliwości co do jej celowości, ponieważ ukierunkowana była na ruch pasażerski. **Wybuch pandemii COVID-19 wątpliwości te zwiększył z uwagi na zmiany struktury rynku lotniczych przewozów osobowych. Obecnie rząd zmienił więc strategię przeznaczenia CPK przyjmując, że będzie to port lotniczy o charakterze cargo – pasażerskim.** Ta nowa koncepcja wymaga jednak innej infrastruktury; przede wszystkim w obszarze magazynowym oraz sposobu dystrybucji towarów. Mimo istotnej zmiany założeń, które z uwagi na krótki czas nie mogły jeszcze zostać w pełni zweryfikowane (np. w zakresie zapotrzebowania rynkowego na taki port lotniczy oraz logistyki kolejowej i drogowej w zakresie cargo), rząd podpisał już umowę na wykonanie master planu CPK przy tych nowych założeniach. Jest to, jak należy sądzić, pochopna decyzja z którą należało poczekać i wykonać pogłębione analizy nowych założeń. Tym bardziej że rok 2022 nie będzie dla gospodarki krajowej tak korzystny jak wcześniej przewidywano. Późniejsza weryfikacja tych założeń będzie bardzo kosztowna.
3. **Ważnym postulatem na rok 2022, kierowanym pod adresem rządu, jest jak najszybsze wypełnienie oczekiwań Unii Europejskiej umożliwiających otrzymanie przez Polskę środków niezbędnych do realizacji Krajowego Planu Odbudowy.** Przez niezrozumiały dla większości środowiska biznesu upór w realizacji warunków umożliwiających wypłatę tych środków (które w końcu i tak będą musiały w jakiejś formule zostać wykonane) polskie przedsiębiorstwa straciły w roku 2021 możliwość spożytkowania na rozwój zaliczki w wysokości 4,7 mln euro.
Środki UE będą co prawda wspierać całą gospodarkę krajową, ale w pierwszym rzędzie czekają jednak na nie spółki państwowe i inne podmioty należące do państwa, na które nałożono kluczowe zadania rozwojowe, zwłaszcza w sferze infrastrukturalnej. Obecnie na pierwszą wypłatę tych środków liczyć można najszybciej w lipcu bieżącego roku.
Jest to istotnie ograniczenie wielu przedsięwzięć rozwojowych planowanych w państwowym sektorze gospodarki, a w następstwie tego ograniczenie wzrostu także bardzo wielu firm prywatnych, które współpracują z podmiotami państwowymi i samorządowymi.

**PODSUMOWANIE DOTYCHCZASOWYCH DZIAŁAŃ
W ZAKRESIE MAJĄTKU SKARBU PAŃSTWA**

Pozytywy:

1. **Trzeci kwartał był dla większości podmiotów państwowych bardzo korzystny z punktu widzenia wyników na realizowanej działalności. Największych 17 korporacji w których dominuje udział własności Skarbu Państwa wykazało się dodatnimi wynikami finansowymi, wyższymi o 133% od wyników osiągniętych w roku 2020.** Jest to ważna oznaka poprawy sytuacji gospodarczej w sektorze firm państwowych, tym bardziej że poprawa ta nastąpiła już w kolejnym kwartale roku 2021. Należy jednak pamiętać, że efekty finansowe, jakimi wykazują się obecnie spółki państwowe oceniane są jako bardzo korzystne, gdyż odnoszone są do roku 2020, w którym z racji pojawienia się COVID-19 nastąpiło duże załamanie sprzedaży i wyników ich działalności. Większość analizowanych firm państwowych nie może się jeszcze pochwalić wskaźnikami ekonomicznymi takimi jakie charakteryzowały je przed wystąpieniem pandemii.
2. Pozytywnie ocenić należy działalność rządu w zakresie wspierania firm państwowych funkcjonujących w mniej znanych sektorach gospodarki, które mają jednak duże szanse na wzrost znaczenia na rynkach zewnętrznych i na rynku krajowym. Należą do nich m. in. krajowe spółki transportu promowego czy też państwowe spółki działające w sektorze kosmicznym. Spółka Polskie Promy pozyskała od rządu kapitał w wysokości 1 mld zł na sfinansowanie budowy 3 promów pasażerskich, które wykonywać będzie Gdańska Stocznia Remontowa; także spółka Skarbu Państwa. Na rozwój polskiego sektora kosmicznego w latach 2021-2026 rząd przeznaczył 2,6 mld zł, a liderem w realizacji projektów kosmicznych są spółki z Grupy Kapitałowej Agencji Rozwoju Przemysłu. Świadectwem dobrych decyzji rządowych jest również porządkowanie zasobu spółek państwowych i powierzanie ich zarządzania podmiotom mogącym wspierać je branżowo. Do takich decyzji należy tworzenie spółki PKP Autobus, w której zgrupowane będą pozostające jeszcze w gestii własności Skarbu Państwa podmioty z branży PKS. Podmiot o takim charakterze funkcjonuje już w strukturze Kolei Niemieckich wspierając komunikację pasażerską na obszarach, które pozbawione są transportu kolejowego. Taką rolę pełnić też ma spółka polska.
3. Za korzystne uznać też należy zgrupowanie pod zarządem dynamicznie rozwijającej się Krajowej Spółki Cukrowej kilku innych podmiotów z sektora rolnego i spożywczo-przetwórczego, pozostających jeszcze we władaniu państwowym (Krajowa Grupa Spożywcza).

Zagrożenia:

1. W końcu roku 2021 wprowadzony został znowelizowany według projektu Ministerstwa Aktywów Państwowych Kodeks Spółek Handlowych – tzw. prawo holdingowe. Obowiązuje on od 1 stycznia 2022 r. Jest to regulacja istotna przede wszystkim dla firm działających w grupach kapitałowych i z tego powodu bardzo oczekiwana. Główne zmiany znowelizowanego ksh polegają na poważnym wzmocnieniu pozycji rad nadzorczych w relacjach z zarządem spółki zależnej; nawet poprzez odwoływanie się do prawa karnego. **Nowe przepisy ksh – najpewniej niezamierzenie – nie są jednak korzystne dla spółek pozostających w gestii Skarbu Państwa, gdyż w warunkach w jakich funkcjonują te spółki w polskiej rzeczywistości gospodarczej zrodzą one więcej zagrożeń**

niż korzyści. Od lat cechą spółek państwowych jest bardzo duża rotacja kadrowa na szczeblach zarządczych. Dzięki nowelizacji ksh rady nadzorcze spółek państwowych zyskały natomiast dodatkowy jeszcze instrument do ubezwłasnowolnienia zarządów podległych im spółek zależnych. **Konsekwencją będzie paraliż decyzyjny w spółkach Skarbu Państwa.** Rady nadzorcze nie będą dysponowały wystarczającą wiedzą by w sposób rzetelny podejmować decyzje operacyjne; co zresztą nie jest ich rolą. Zarządy spółek natomiast, nie mając najczęściej dłuższego stażu na zajmowanych stanowiskach i wynikającej z tego wystarczającej wiedzy o spółce, powstrzymywać się będą od podejmowania jakichkolwiek odważnych decyzji gospodarczych w obawie przed odpowiedzialnością karną. Będą się więc skupiać przede wszystkim na przekazywaniu informacji do rad nadzorczych, ponieważ zadanie to zostało wzmocnione nowymi przepisami ksh.

W przypadku spółek prywatnych zagrożenie to nie wystąpi, gdyż ich właściciele wybierają zarządy według kryterium fachowości a nie względów politycznych i nie zmieniają ich tak często, jak dzieje się to w firmach państwowych. Sposób nadzorowania działań zarządów swoich spółek przez rady nadzorcze właściciele ci dostosują do realnych potrzeb. Tak było zresztą do tej pory bez wprowadzonej nowelizacji ksh.

2. **Po raz kolejny zwracamy uwagę na kontynuację bardzo szkodliwej dla spółek Skarbu Państwa praktyki wymuszenia na nich finansowania różnego typu działań nie związanych z ich działalnością podstawową, tylko z potrzebami polityczno-propagandowymi rządu.** Do ostatnich takich akcji o większym zasięgu należały zakupy przez firmy państwowe wyposażenia oraz artykułów spożywczych i codziennego użytku dla wojsk stacjonujących na granicy Polski z Białorusią (m. in. PGNiG, KGHM, GPW, Totalizator Sportowy, PGE); a przecież zaopatrzenie żołnierzy w niezbędne im produkty i sprzęt to rola MON, a nie spółek prawa handlowego. Wielokrotnie też pojawiają się doniesienia o wspieraniu przez firmy państwowe przedsięwzięć kulturalnych np. zakupów dzieł sztuki dla Zamku Królewskiego (PEKAO). Ponadto w grudniu ub. roku pojawiła się specustawa dotycząca zapewnienia finansowania dla III Igrzysk Europejskich w Krakowie w roku 2023. Z pewnością w organizację tej imprezy – mającej kosztować ok. 1 mld zł – także włączone zostaną spółki państwowe. Oczywiście w finansowanie różnego rodzaju przedsięwzięć o charakterze nie związanym z działalnością operacyjną włączają się również podmioty prywatne, ale są to decyzje podejmowane przez ich właścicieli dla celów marketingowych. Tymczasem te o których wyżej, mają charakter promocyjny ale dla poczynąń rządu, a akcjonariusze giełdowi, posiadający akcje tych spółek nie mają nic do powiedzenia.

Opracowanie jest elementem Raportu Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC dot. IV kwartału 2021 r. W najbliższych dniach będziemy prezentować poglądy poszczególnych ministrów związane z obecną sytuacją gospodarczą oraz rekomendacje dla rządu na najbliższe miesiące.

Kontakt:

Mirosław Kasprzak
Rzecznik BCC

☎ 608 529 504

✉ miroslaw.kasprzak@bcc.pl

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności polskich firm. W skład GGC BCC wchodzić wybitni ekonomiści, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne [lista poniżej]. Więcej informacji: <http://www.bcc.org.pl/Gospodarczy-Gabinet-Cieni.4241.0.html>

Gospodarczy Gabinet Cieni BCC – XXXIX Raport kwartalny – 12.01.2022 r.